J 4075
1

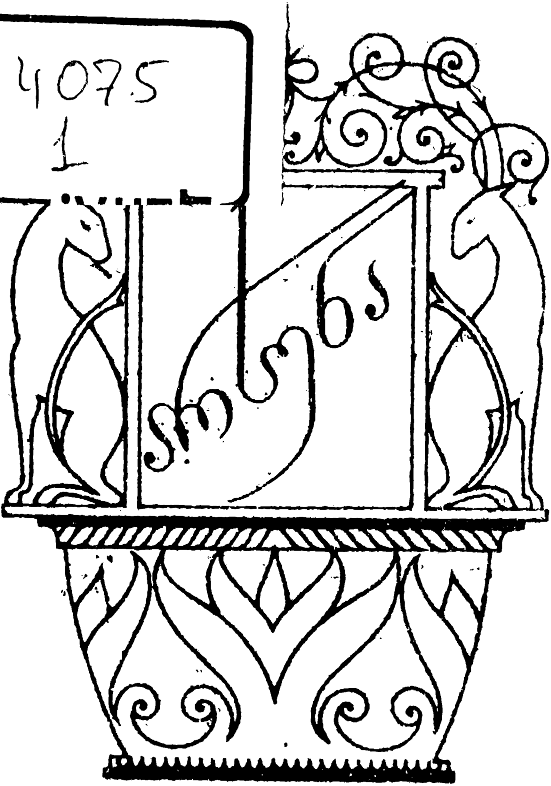

1944

# არსენას ლექსი

(მესტვირული)

I

შაირსიტყვითა მესტვირემ ღმერთი მაღალი ახსენა:
„ღმერთმა მოგცეს განათლება ოძელაშვილო არსენა!“
ქეიფი იმას უყვარდა, გზებზე სუფრის გადაფენა.
შვიდ წელიწადს ტყვედ იარა, მთა და ბარი შეაჯერა.
რომ შეიქნა თექვსმეტი წლის, ულვაშები დაიმშვენა;
შეჯდა თავის ლურჯა ცხენზე, გააქენ-გამოაქენა.
ზაალი ბარათაშვილი ძალიან გაგვინაწყენა.
ბატონს რომ ერთი გოგო ჰყავს, არსენას მოეწონება:
— „გოგო მე მამე, ბატონო, შენ კი არა წაგიხდება“;
რა რომ შინიდან გავიდა, ბარათაშვილს გადემტერა.
— „ეს არსენა რა გაგვიხდა, რა არის მაგისთანაო?
ბიჭო არსენავ რა მიყავ, ყმა იყავ მაგისთანაო!“
— „მოგიტან თორმეტ თუმანსა, მოგითვლი ჩქარა-ჩქარაო“
ეს რომ ზაალმა გაიგო, წარბი არ შეიხარა:
„თორმეტი აღარ მი ღია ბიჭები შენისთანაო?“

— „აბა, თუ თორმეტიცა გყავს, ადექ და მომყევ თანაო!“ —
ეს რომ ხალხმა გაიგო, ქოშში უკუღმა ყარაო;
კარიდან ვეღარ შეასწრო, ფანჯრიდან გადიპარაო.
მოსტაცა ბატონს მოახლე, ახალციხეს გადუყვანა,
ჩოხის კაზები გასხადა, სხვა ფარჩები შეუკერა;
ოქროს ქვეშით შუილიში კოჭებამდის დაუშვენა.
მობრუნდა ჩვენი არსენა, ცოლ-შვილით გააცამტვერა.
ეს რომ გაიგო ხალხმა, ორთავ თვალით შექნა ცრემლვა,
დაუჯდა ჩვენი ის ხალხი და სტოლზე წიგნი დაწერა,
ქალაქში გამოაცხადა, გუბერნატორს მოახსენა:
„გამოვარდა ერთი ბიჭი, დამაქცია, დამანელა!
ერთი კარგი გოგო მყავდა, წამართო და გადმიყვანა;
წამასხლინა არსენამა... თუ რასმე მიშველით თქვენა!..
თუ თქვენ იმას ვერ დაიჭერთ, ძნელია ჩემი დარჩენა“.
ათას-თორმეტი ყაზახი გასწევს თრიალეთისკენა.
კოდაზე რომ შემოვიდნენ, წინ იქ დაუხვდათ არსენა:
„დორიასტი ზაკომ, გაგიმარჯოს: კუდა იდოშ, საიოკენა?“
„ჩვენ შენი ჯავრი არა გვაქვს, მივდივართ მარაბდისკენა:
ერთი ბიჭი გამოგვექცა, სახელად ჰქვიან არსენა,
თუ ვ[illegible] კი გავგზავნ[illegible] დაჭერა“.
ეს რომ [illegible] არსენა[illegible]
ნაბა[illegible]
ჯერ [illegible]

ქუთაისის
[illegible]
სახელობის სამეცნიერო
ბიბლიოთეკა
4075

ათი-თორმეტი ყაზახი სულ ცხვრებივით გადმოდენა:
თელეთის ბოლომდის მოჰყვა, სომხითში არ გააჩერა,
„ნასკაკოიც" მიაძახა: — „თვითონ გახლავარ არსენა!"
სულ უკან იხედებოდნენ: „აღარ მოგვდევდეს არსენა".
ქალაქში რომ ჩამოვიდნენ, თავის უფროსს მოახსენა:
„უზარბაზნოდ არ იქნება თქვენი არსენას დაჭერა.
ან არის დევი, ლომ-გმირი, ან არის რკინის მკვნეტელა.
თუ ჩვენგან არ დაიჯერებ, ნეტავი მარტო გაჩვენა!
რომელსაც ჭელი მოგვკიდა, ფეხზე აღარ დაგვაყენა.
ექვსსა თოფები წაგვართვა, სულ მიწყბით დაგვიტენა".
ეს რომ ზაალმა გაიგო, ორთავ თვალით შექნა ცრემლუა:
„ნეტავი კაცი მაჩვენა იმ არსენას დამჭერელი.
ოქრო და ვერცხლი ვაჩუქო, რა ფულები ამოტენა!"
ალმასის წყალზე ურიებს აწყევლინა ბედის წერა.
გამოართვა ხაზამს ადლი, ოთხს კისერში ჩაადებსა:
„თუ კარგ ადათს არ დაიჭერთ, გაგწყრომიათ ხვნა და თესვა,
ძალად გაჭმევთ ღორის ხორცსა, კეფაზე დავასხამთ წვენსა,
თუ იმას არ დამჯერდებით, ქართულად დაგპარსავთ წვერსა.
ჩამოხვიდოდით ქალაქში, ყიდულობდით ფარჩას ჭრელსა,
ჩამოხვიდოდით სოფლებში, ლაშაზადა კაზმავთ ცხენსა,
ქვრივსა და საწყალს გვიტყუებთ, ნამეტნავად პატარძლებსა".
მათი ადლი რომ ნახა, არსენას არ დაუჯდესა,
გატეხა და გადააგდო: „ფუ გამჭედი გაუწყდესა!"

შინდის ჯოხი გამოუქრა, რომელიც რომ გრძელი თქვესა.
შვიდი მტკაველით გაუზომა: „მისხალი არ დააკლდესა;
თუ ამითი არ გაყიდით, ვაი დედითქვენის ღმერთსა!
საცა რომ შემოგეყრებით, სუყველას გამოგკრით ყელსა!"
იმ საწყალმა ურიებმა სულ კანკალი დაიწყესა:
„ჩვენ რომ ამითი გავყიდოთ, რაღა დახლი დაგვიჯდესა?
ისევე ჩვენი ფართალი იმ ჩვენს დუქანში დალპესა:
არსენა რომ დაიბადა, ჩვენი საქმენი წახდესა!"
— „საახალუხე მამყიდეთ, იმ თქვენი დედ-მამის მზესა!"
არა ღირდა ორ მანეთად, ერთ თუმნად დაუფასესა.
მაშინ ჩვენი არსენაი თითო მუშტებს წაადებსა.
დახედე, საახალუხეს სულ ტყვილადაც წაართმევსა.
კიდევ იმას ეუბნება: თქვენს ჯიბეში ფული ძევსო!
ამოიღეთ, ჩამაბარეთ, ვიცი, საგძლად მამინდესა!"
ი საწყალი ურიები დაეკითხნენ ერთმანეთსა:
„ვაგო, ე ფულიც ვაჩუქოთ, ეგებ ცოცხალს გაგვიშვებსა"
ამოიღეს და გაუგდეს, თუთხმეტი თუმნის ოდენა,
ხუთი თუმანი აიღო, ათი უკან გაადევნა.
„ღონდ დაგვეხსენ, არსენა, გამოვაცხობთ სეფისკვერსა,
ქართულად დავინათლებით, კარგა დავიპარსავთ წვერსა,
ძალითა ვჭამთ ღორის ხორცსა, ზე თავზე დავისხამთ წვენსა!
გზას სომეხი მიდიოდა, არხეინად, ნელა ნელა:
არსენა რომ დაინახა, თავქვე ცხენი დააქენა.

წინიდან წამოუარა: „საით მიბრძანდებით თქვენა?
ეგ ქულაჯა გაიხადე, ეს თექა ჩაიცვით თქვენა".
ის ქულაჯა წამოისხა და ბეჭები დაიმშვენა,
ცხენი გრილოში დააბა თავად იქავ მოისვენა.

## II

ბრძანება შემოუთვალათ ტფილისიდან უფროსებსა:
„ერთი კაცი ეგრე ჩადის, ათასი რას შეიძლებსა:
ასი ოქრო გაუჩინეთ ვინც არსენას დაიჭერსა".
კარანტინები შეუკრეს: ლეკში არსად გადვიდესა.
„თუ რომ ის ლეკში გადვიდეს, ყაჩაღობას დაიჭერსა.
ყაჩაღობას ვინ დაეძებს, ტფილის-ქალაქს წაგვიხდენსა!.."
გაუწყრა მაღალი ღმერთი ფარსადან ბოდბისხეველსა:
ნათლიმამად მოეკიდა, მაგრამ ის ულალატებსა.
როცა შირაქში დაცხება, თრიალეთს აასხამს ცხვრებსა.
თაფარავანის ტბაზედა წინ არსენა დაუხვდესა.
— „არსენავ, გეთაყვანები, რატომ არ მოდიხარ ჩვენსა?
— „მილალატებ, ნათლიმამავ, მიტომ არ მოვდივარ თქვენსა".
— არსენს როგორ ვულალატებ, სამი შვილის მომნათვლელსა,
ჩემის მირონის მომღებსა?!
ძირს დედამიწას ფიცავდა და მაღლა ზეცაში ღმერთსა
მაშინა თქვა არსენამ: „მირონს როგორ დამიქცევსა!"
მოატყუილეს არსენა, ტკბილი ღვინით დაათვრესა:

კაი ლამაზი ღვინითა, ის არსენა დაგვითვრესა.
შემწვარი და მოხარშული წინ ტაბაკით მიართვესა.
დამთვრალსა და გალეშილსა ტკბილი ძილი მოუნდესა.
იარაღი აიყარა, ნათლიდედას აბარებსა:
„ხვალ თუ მშვიდობით გათენდა, ადრიანად დამჭირდესა".
იაღლოჯი და ბალიში საჩქაროზე მიართვესა,
ზედ ტყავები წააფარეს: „არსენას არ შესცივდესა".
ამ მამაძაღლ ფარსადანსა გუნებაში რა უძევსა?
შუაღამე რომ შეიქნა, თავის ამქარში გასწევსა.
ათი თორმეტი მეცხვარე თავს მძინარეს დააწვესა.
არსენამ წამოიწია, შეევედრა მეუფეს:
— „ეს მამაძაღლის ტიელი, რა ბუზები ჩასხდეს ესა?"
ათსა მაგრე წამოუდგა, სულ მუშტით დაუმტვრევს ყბებსა,
მეთერთმეტე, მეთორმეტე არსენს გაუკრავენ ხელსა.
ისე მაგრა გაუკირეს, ფრჩხილებში სისხლი გასწვეთსა.
„ნათლიმამავ, ნუ მღალატობ, ნუ ჩამაგდებ მტრების ხელსა:
ათასწილად სიკვდილი სჯობს იმათ ხელში განსაცდელსა!
რომ მღალატობ, ნათლიმამავ, იქ რას ეტყვი მაღლა ღმერთსა?
ჩემს მაგიერ სამართალსა ღვთისმშობელი გაგიჩენსა.
ნუ მღალატობ, ფარსადანო, ნუ ჩამაგდებ მტრების ხელსა,
ორას თუმანს აქ გაჩუქებ, სამას თუმანს გომარეთსა".
ფარსადანს ასე ეგონა: ჩემს მომცემენ, ტემლაკებსა!..
ეს არსენა ცხენზე შესვეს, ძირს ფეხები გაუკრესა:

ბიჭი მარდია არსენა, გზაზე არსად გადმოხტება.
წამოიყვანეს ქალაქში, თვალიდანა ღვრიდა ცრემლსა.
მთელი ქალაქის ბიჭები მტრედის გუნდივით დასდევსა.
იმერლები იძახიან: „კი-კი-კისა და ქვე-ქვესა!“
სომხები გაიძახიან: „ცოდვა ბიჭი არის ესა!“
ოსები კი იძახოდნენ „ხორზუ ლაპუ არის ესა!“.
რუსები — „ოჩენ ხოროშო, ეი ბოლშ მალადეცა!“
ბებრები გაიძახიან: „ახ, ნეტავი დედაშენსა!“
პატარძლები იძახიან; „ნეტავი შენს მეუღლესა!
ნეტავ იმ ქალს ბედნიერსა, გადაუხვევ ვისაც ხელსა!“
შავური ბორკილი მოაქვს, თვარა წვრილებს დაამტვრევსა.
ჯიღის ტოლა თვალები აქვს, მტერი რაცას დააკლებსა.
მოუბრუნდება ფარსადანს, კამჩივით შეუბღვერსა:
— „რას მიპირობ, ნათლიმამავ, თუ წავუველ ამათ ხელსა?
თრიალეთში ცხვარს გაგიწყვეტ, მინდორში დაგიწვავ ძნებსა
მირონსაც აღარ დავეძებ, ღორივით გამოგჭრი ყელსა“.
იმ უფროსის კარებზედა არსენა მიიყვანესა.
უფროსი გამობრძანდება, ბალკონიდან გადმოსცქერსა.
ფარსადანს გაუჯავრდება, თავსა და პირს დაუმტვრევსა.
„შე წუწკო დამამძაღლო რად იჭერდი მაგ ლხვესა?
ერთი გავარდნილი კაცი ტყეში ყვარიება ხესა!“
არაფერი არ აჩუქეს ფარსადანს იმის დამჭერსა
ფარსადანს ასე ეგონა „ჯამაგირსაც გამიჩენსა“.

იმდენი მამა უცხონდა, რამდენიც იმას მისცესა.
ერთი ოთხიოდ პანღური ამოჰკრეს და გააგდესა.
უეროსმა ნახა არსენა, ძალიან შეიბრალაო:
რა კარგი ვაჟკაცი იყო, ზეზეურ ჩამომხმარაო!
„რაც შენი ამბები მოდის, რადა ქენ, ჩემო არსენა?“
— „მე არც ერთი არ მიქნია, სულ ტყუილი მოგეხსენა;
მართალია, გავარდნილი დავდიოდი მშიერ ველა,
მაგრამ მდიდარს თუ ვართმევდი, მიყვარდა ღარიბის ჭმევა.
დანაშაული ესა მაქვს, ნება თქვენი ასრულდესა“.
არსენს ხელები შეუხსნეს, ფეხში ბორკილი მისცესა,
იმ ნარიყალა ციხეში ის არსენა შეაგდესა,
შვიდი კვირა და შვიდი დღე იმ ციხეში ამყოფესა;
საციმბიროდ გაამწესეს, ცალი წვერი მოპარსესა.
მაშინა თქვა არსენამა: „ვაი დიდიჩემის ღმერთსა!
მე რომ ამ ციხეში მოვკვდე, ბიჭობას ვინ დამიკდებსა!“
იმ აფიცერს შეეხვეწა: „იმ თქვენი დედ-მამის მზესა,
აბანოში ნაჩვევი ვარ, ტანზე ჭუჭყი მაწუხებსა;
წამიყვანეთ აბანოში, მისი დარდი არ გამყვესა“.
წაიყვანეს აბანოში, ყარაულები მისდევსა,
ერთი საწყალი მანეთი არსენს ჯიბეში უდევსა:
— „ამის ოტკა ჩამოასხით, მისვით მშიერ სალდათებსა“:
დახედე, ის მიკიტნები მეგობრადაც გაუჩნდესა,
სირაჯმა და მიკიტანმა თვალი უყვეს ერთმანეთსა:

სალდათებს ოტკა ჰგონიათ, ჩუმად რომ ჩაუსხესა,
ისე დათვრნენ სალდათები, ველარ ცნობდნენ ერთმანეთისა,
აბანოს კარზე მივიდა, შევიდა და შეაღებსა.
უკან მიკიტანი მისდევს, ჯიბეში ქლიბს ჩაუდებსა.
მაშინვა თქვა არსენამა: „ჰა, დიდება მოწყალესა!
ჩემი საქმე არის ესა!“
აუზებთან რომ მივიდა, აიწევს და გადახტესა.
მიდგა ეს ჩვენი არსენა, ბორკილს ხეხვას დაუწყებსა
ყარაულებსა ჰგონიათ აგურით იხეხს ფეხებსა.
ფეშტამალები დაახვია, რაქლართულს არ დაიწყებსა.
გატეხა და გადმოაგდო: „ფუ, გამქრალი გაგიქრესა!“
ამხანად მოდის უფროსი, აბანოში შევიდესა,
აიყარა ის შინელი, მაღლა ბალკონზე დადებსა.
გამოვა ჩვენი არსენა, შინელს გაუგდებდა მხრებსა
„ვნახო, როგორ მარგებს ესა“.
რუსულ ჩექმებს ჩაიცვამდა, რუსულ შლაპკას დაიდებსა.
კარებში რომ გამოვიდა, წინ დოინჯსაც გაიგდებსა.
შემოხედა ყარაულებს: „ხაბარდა და სტარანს[illegible]
სუყველა ყარაულებმა გზა მაშინვე დაუგდესა.
იმათ ბატონი ეგონათ, [illegible]ესა.
პატარა გამოიარა, [illegible]
მეიდანზე [illegible]
„ფიცხლავ [illegible] ხელსა!“

1/4075
[illegible stamp]

რომელიც კარგი ღორი შვავა, ის არსენას მიართმევსა
დაუჯდა ბიჭი არსენა, გაუდგა დამთვრის გზებსა.

III

ქუთაისის გზაზე გადადგა, სიძე მიუძღვის სიდედრისა.
არსენამ რომ დაინახა, თქვა: „დიდება მოწყალესა,
ჩემი საქმე არის ესა!" თავდაბლად მოახსენებსა:
„თუ უკაცრავად არ ვიყო, დედი, ჩამობრძანდი ცხენსა!
მე ტყვე ვარ გამოპარული, არც მე მატკენს ეგ ფეხებსა".
დაბრუნდა. ამისი სიძე ხანჯალზე დაიდებს ხელსა:
„ვაჟკაცო, იცოდე, გაგიწყრება, რისათვის მომკლავ ამ ჩემს ცხენსა?
ხელმწიფის გზაზე მიდგები,—ეს კაცი არ გაგიცდესა!"
მაშინ ჩვენი არსენა კამეჩივით შეუბღვერსა:
„მოგიბრუნდები, შემოგეკვრა, სულ მუშტით დაგიმტვრევ ყბებსა".
რაღა შველი მოგახსენო, ხელი სტაცეს ერთმანეთსა.
არსენა ლომივითა, იმ ბიჭს ქვეშ წამოიგდებსა;
ორი მუშტი რომ შემოჰკრა, ყალთუზივით დააბნევსა,
დედაკაცი ეხვეწება: „ნუ მომიკლავ ჩემ სიძესა;
მაგ ჩემს გამოუცხობარ ნაზუქებს ღმერთი ტკბილად შეგარგებსა!
ცხენიც ამის დაუტოვა, ზე ხურჯინებს გაატნებსა.
ის დედაკაცი ლოცულობს: ღმერთმა მშვიდობა მოგცესა;
სადაც წაბრძანდე-წამობრძანდე, არსენა, გაგიმარჯვდესა!..
მადლიანს ართმევ, მშიერს აძლევ, ღმერთი როდი წაგაბდენსა!"

პატარაზე გაიარა, ხურჯინს ჩხრეკას დაუწყებსა:
ცალ ხურჯინში ტიკჭორაა, ცხრა ნაზუქი თავსა-ძევსა;
ცალუგნით ორი ქათამია, ინდოური თავსა ძევსა.
დაჯდა ეს ჩვენი არსენა, ლამაზად ქეიფს გასწევსა.
ერთი სომხითელი ბიჭი ქალაქისკენ გამოსწევსა,
ორი მანეთი აჩუქა, ორ სიტყვას დაამატებსა:
„ასე უშიშარი ქალაქში მეკინტოებს და სირაჯებსა:
არსენა რომ დაიჭირეს, ქვევით მოდიოდა დღესა.
მდიდარს ართმევს, ღარიბს აძლევს, ღმერთი როგორ წაახდენსა.
სადაც თათარს დაინახავს „ბურ და ვალის" აძახებსა:
სადაც ტიტველასა ნახავს, თავის პერანგს ჩააცმევსა"
ორ კვირაზე იმ ბებერსა ისევ გაუგზავნის ცხენსა!
ერთი თუმანი აჩუქა: რაც რომ ჩალი გაუცვლესა.
ბებერიც ამას უთვლიდა: „ღმერთმა მშვიდობა მოგცესა!"
სამადლოს დუქანზე შივა, ფილიპეს ცხენს წაართმევსა:
„თუ უკაცრავად არ ვიყო, მაგ ცხენზე აიღებ ხელსა:
მე ტყვე ვარ გამოპარული და ქვები ფეხებს მატკენსა!"
მეჯინიბეს ეუბნება: „უნაგირი სადა ძევსა?"
— „უნაგირი და ლაგამი ორივე თავით უძევსა.
ცხრა მოსახრთავს თუ მოუჭერ, თორემ ოთხ-ხუთს გაგიგლეჯსა;
ლიტრა ალვირს თუ ამოსდებ, თორემ თავსა წაგართმევსა".
— „ბიჭი არსენა მოგიკვლევს, თუ ცხენი გადმოაგდებსა!"
გადაჯდა და გამოსწია, გამოუდგება მინდვრებსა.

ყაზახში რომ გადავიდა, ემსახურა თათრის ბეგსა.
„ამათ რჯულზე ვერ დავდგები, ბე ხომ ვერ მოვუშვებ-წვერსა“.
იქიდანაც წამოვიდა და სომხეთში გამოსწევსა,
ორი თვის გამოსავალი გამოირბინა ორ დღესა.
იქ ჩავიდა ქიზიყშია, ნათლიმამას მიავნებსა
ბოდბისხევში რომ შევიდა, სულ კარები ჩაკეტესა.
ეს ფარსადანმა შეიტყო, იმისთანა თქვენსა მტერსა,
მეტისმეტი ჯავრისაგან ადგილზე ვეღარ დადგესა.
ძმებსა კაცი გაუგზავნა: „არსენა არ მომარჩენსა“.
მაშინ ფარსადანის ძმები არსენს გადასდებენ ხელსა:
„გვაპატივე ფარსადანი, რაც რომ უნდა გაგვიხდესა“
— „ვიდრე ფარსადანს არ მოვკლავ, გული როდი გამიძლებსა“
მაშინ ფარსადანის ძმებმა ოსტატობა იხმარესა:
ერთ უადგილო ალაგას დიდი ორმო ამოჭრესა.
ის საწყალი ფარსადანი შიგ ორმოში ჩააგდესა,
ზედ ფიცრები წააფარეს და მიწა დააყარესა.
„ვიცი, არსენამ მოგასწრო, ცოცხალს როდი გაგიშვებსა!“
ორი დღე უყარაულა, თვალს კი ვერსად მოასწრებსა.
მესამე დილა გათენდა, მაშინ პირჯვარს დაიწერსა:
„თუთხმეტ წელს ყაჩაღადა ვარ, კაცის ცოდვა არ მაძევსა,
ახლა მოვკლა ნათლიმამა, ბოლოს სული წამიწყდესა!
გამობრძანდი, ნათლიდედავ!“ — ხელში მოჰკიდებდა ხელსა:
„გამოუშვი ფარსადანი, აღარ ვერჩი არაფერსა:

ვაპატიებ ნათლიმამას, ჯერ მიტონს და მერე ღმერთსა,
ფარსადანს მაინც არ მოვკლავ თუგინდ რომ წინ დამიხვდესა!«
ღვთაებობის მადლი გწყალობთ, მარტყოფის თავში სვენია;
იქ იყო მისი დღეობა, თითონაც გეახელია.
სუმბათოვიც იქ მობრძანდა, ის ჩვენი ქალაქელია.
სუმბათოვსა და მაკაროვს თან შეეკაზმა ცხენია.
კნეინებიც იქა ჰყავდათ, ზედ გადეხვიათ ხელია.
როცა წირვა გამოვიდა, იმისი მადლი შენია.
რო დაინახა არსენამ, პირჯვარი დაუწერია.
იმ სუმბათოვს ეუბნება: „ა, გამარჯვება შენია!
ქალაქში რომ შარს მიდებდი, ახლა ხომ მოგასწარია:
მაგ შენს აპელატებზედა შენით აიღე ხელია!“
კნეინა ეუბნებოდა: „შენი ჭირიმე, შენია!
აიღე და გადაუგდე ეგ ოხრად დასარჩენია,
თორემ ეგ არსენა არის, ვიცი, გამოგჭრა ყელია,
სუყველა ოხრად დაგრჩება: დროშკა და შენი ცხენია,
მე ხომ არსენა წამიყვანს, დარჩები ცარიელია“.
შინლიანებ გადმოუგდო აპელატები სქელია.
წამოიღინა არსენამ, გამორბის როგორც შველია.
მაკაროვს თავის ხმალზედა აალებინა ხელია!

ორ კვირა თონეთში იყო, ქეიფებშიაც ბევრსა სწევსა.
გამვლელსა და გამომვლელსა სუყველას ღვინოს ასმევსა.
მეორე კვირა გათავდა, ქალაქისკენ გამოსწევსა.
მთელი ქალაქის ბიჭები მტრედის გუნდივით დასდევსა.
ღმერთის უშველია არსენა ამიერით განსაცდელსა.
საცა შიგა მიკიტნებთან, ყველა დაუქნევენ ხელსა:
ამოიღებს იმ ფულებსა. ტოლ-ამხანაგებს აძლევსა.
„შეუნდობელი დალიეთ, როცა არსენა მოკვდესა".
რაც იმას საქმე ექმნა, იმისთანა თქვენსა მტერსა
— „ვნახე წუხელი სიზმარში, სისხლში ვიღებავდი წვერსა:
წინეულ მე ხომ არ მოვრჩები, რაც რომ უნდა გადამხდესა.
ან თათარი მიღალატებს, ქართველი არ მომარჩენსა.
ვერ დავესწრები აღდგომას, ვერ დავიჭერ წითელ კვერცხსა
თუ ძალით არავინ მომკლა, ნებით გამოვიჭრი ყელსა".
— რას ამბობს ბიჭი არსენა! როდი ემეტება ღმერთსა!
თოთხმეტ წელს ყაჩაღად დადის, კაცის ცოდვა არ აძევსა,
საცაც ტიტველსა ნახავს, ჩოხას იხდის და აცმევსა!
მაშინ ი ჩვენი არსენა ზემო ქართლისკენ გასწევსა.
დიღმის სწორა რომ გავიდა, მიკიტნებმა დაათვრესა,
იქ ბევრი დაალევინეს, ტიკშიც ბევრი ჩაუსხესა,
მცხეთის პირდაპირ მივიდა, მუხად-გვერდში ქეიფს სწევსა.
ის რომ პურის ჭამად დაჯდა, ცხენს ბალახზე გაუშვებსა.

იმ გიორგი კუკატნელისა გაჩენილი ვაჟუწვრილსა,
წამოსული კახეთიდან, იმერეთში გამოსწევსა.
ამოუარა არსენას, გამარჯობას ეტყვის ყრუსა:
„გამარჯობა“, „გაგიმარჯოს“, სალამიც ხომ ეს იყვეს.
„გიორგი ღვინით მიართვი, იმ შენი დედ-მამის მზესა“.
გიორგი შემოავლებს დედისა და მამის ყელსა.
„ვაი, შე საწყალო არსენა, რაღა ხარ ჭკუათხელიო?
მე დღეს ღვინოს როგორ დავლევ, წითელი პარასკევია.
თუ ეგრე ღვინო მინდოდეს, ჯიბეში ფული ბევრია“.
ეს რომ არსენამ შეიტყო, მუხლზე დაირტყა ხელითა:
„კაცად როდი-ღა ჩამთვლით, რაღა ბიჭობა ჩემია,
ბიჭი არსენა მოგიკვლევს, ვერ შეგიცვალო ფერია!“
გაჯავრებული არსენა პირიდამ ყრიდა ცეცხლსა.
წამოვიდა ის არსენა, იმ გიორგის დაუხვდებსა.
„გიორგი, საით მიდიხარ, არსენა არ გაგიშვებსა:
ან უნდა მომცე ფულები, ან შენი ცხენი დამრჩესა!“
გიორგიც ეუბნებოდა:
„ნუ გგონივარ ზოგ-ზოგები, შენ რომ მოჰკიდებდი ხელსა.
ლეკის პირდაპირ ვიყავი, ოცი ტყვია მომარტყესა,
ორმოცი ტყვია, მესროლეს, ვერაფერი დამაკლესა“.
მაშინ გაჯავრდა არსენა, ხმალზე მოისვამდა ხელსა
პირით რომ ვერ გაიმეტა, ყურით გადაუკრა ცხენსა.
ხმალი ქალაში გადუტყდა, ის ცარიელი დარჩესა.

მაშინა თქვა არსენამა: „დღეს მზე დაბნელდა ჩემია!
ვაჰ, როგორ დროს მიღალატე, გაგიწყდეს გამჩენელია“.
შემოუქნივა გიორგიმ, მოსჭრა მარჯვენა ხელია!
დალონებული არსენა ცხენიდან გადმოვარდესა.
ცაციათი ხანჯალზედა არსენა მოისვამს ხელსა;
ცოტას კიდევ მიაწვლენდა ბარძაყზედაც ხანჯლის წვერსა,
ცალი ყური ჩამოთალა, ლოყაზედაც მიჰყოფს ხელსა:
„ვერ გაგიმეტე გიორგი, ვაი დედიჩემის ღმერთსა!“
ერთი ლეკის ბიჭი ჰყავდა იმ გიორგი კუჭატნელისა,
ბეჭქებში დამბაჩა დასცა, პირში ბოლი გავარდესა.
დალონებული არსენა აიწევს და ვერ ადგესა:
— „რახან მომკალი, გიორგი, სიტყვა მაინც დამცალდესა:
ჩემი შვიდასი თუმანი კასპის ერთ დიდ კლდეში დევსა,
ღარიბსა და არასმქონეს მიეცეს და მოხმარდესა“.
ამ სიტყვას რომ გაათავებს, არსენა ძირს დაეცესა.
მცხეთელებმა რომ გაიგეს, თვალიდან ცრემლი ყარესა,
ზოგი წყალში გამოვიდა, ზოგი ხიდზე მოირბენსა.
ოძელაშვილი არსენა ზედ ბორანზე დაუდვესა,
გაიყვანეს მცხეთაშია და ანდერძი აუგესა,
მარმარილოს ქვა დაწერეს, დაწერეს და დაადვესა:
„აქაც კაი კაცი იყო, იქ ნათელი დაადგესა“!

რედაქტ. გ. ნატროშვილი

უე 09065 შეკვ. № 514

ტირ. 10.000.

საქ. სსრ კ. მ ს. კ-ის ლითოგრაფია

ფასი 5 მან.

# АРСЕН

(на груз. языке)

Изд. газеты „Литерат. да Хеловнеба“